

Однак наразі зазначені традиційні підходи вимагають поглиблення через охоплення процесом неіндустріалізації, що торкаються всіх соціально-економічних систем.

Слід зазначити, що стратегії реіндустріалізації і неіндустріалізації як умови ефективного економічного розвитку одержали поширення в посткризовий період 2008–2009 рр. на тлі скорочення світового попиту і, як наслідок, світового виробництва, а також високої потреби провідних країн світу в підтримці зайнятості населення, динамізму інвестиційного розвитку в реальному секторі національних економік, усвідомлення високого ступеня деіндустріалізації їх промисловості на базі глобалізації та транснаціоналізації економіки. Одночасно з 2010 р. почався активний процес неіндустріалізації економік США і країн Західної Європи [3, 29–36].

Механізм реалізації концепції неіндустріалізації пов'язаний із науково-технічною та інноваційною політикою країни, що є гострою проблемою для України, яка стикається одночасно з фінансово-економічною та військово-політичною кризами. Крім того, перед Україною, якщо вона ставить за мету активну участь у формуванні нової глобальної економічної структури стоїть актуальне завдання розроблення й реалізації такої політики, яка була б здатна відповісти на виклики сучасності.

На жаль, стан економіки України характеризується глибокою кризою та втратою значної частини промислового потенціалу. Низький рівень інноваційної активності та конкурентоспроможності продукції підприємств на світових ринках підвищують ризики посилення технологічної залежності від іноземних виробників. Перешкодами для розвитку та реалізації інноваційного потенціалу вважаються суперечлива інноваційна політика, несприятливий інвестиційний та інноваційний клімат, недосконалість законодавства.

Отже, неіндустріалізація як «результат переходу на новий технологічний устрій, активізація і впровадження продуктивних, процесних, технологічних і управлінських інновацій» [4, 22] в макроекономічному аспекті вимагає комплексу дій, націлених на забезпечення високої соціальної спрямованості національної економіки, підвищення її рівня соціально-економічної результативності та збільшення добробуту громадян країни відносно зовнішніх аналогів за рахунок використання інноваційних технологій, розвитку людського капіталу та інтелекту нації.

В мікроекономічному аспекті конкурентоспроможність може бути забезпечена за умов повномасштабної електронізації та автоматизації виробничих процесів; переважанню інтелектуальної праці, уніфікації інноваційності й матеріального виробництва.

### *Джерела та література*

1. Павленко І. М. Конкурентоспроможність економічних систем: сутність і специфіка. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 6 (132). С. 159–165.
2. Цибульська Е. І. Конкурентоспроможність національної економіки: дослідження сутності в епоху економіки знань. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 16 (2). С. 146–149.
3. Побываев С., Толкачев С. Реиндустриализация в США и ЕС. *Мир новой экономики*. 2015. № 2. С. 29–36.
4. Решетило В. П., Островський І. А. Неіндустріалізація та її вплив на розвиток вітчизняної та міжнародної економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 18 (3). С. 21–25.

**Тимофєєва А., Назарова А.** – студентки  
Науковий керівник: к. е. н., доц.  
І. Підкамінний  
Київський національний торговельно-  
економічний університет, м. Київ, Україна

### **Діджиталізація діяльності підприємств в умовах пандемії: виклики та можливості**

Пандемія COVID-19 внесла корективи у роботу багатьох компаній і всьому світі. Хтось до неї пристосувався одразу (підприємства торгівлі, банки, ІТ-компанії тощо), а дехто й досі не може оговтатись від збитків.

Однією з реальних можливостей перелаштувати важливі бізнес-процеси на підприємстві та адаптуватися до соціальних і епідемічних обмежень господарської діяльності є діджиталізація [1].

На перший погляд може здатись, що лише ІТ-компанії вміють працювати віддалено, використовуючи чисельні веб-інструменти. Але раптом виявилось, що цифровий формат – це не лише про ІТ-сферу. Сьогодні це – про будь-яку сферу діяльності. Й хто не зрозуміє цього й не налаштується, перетвориться на аутсайдера [2].

«Ставай digital або помри» – реальність, до якої призвела пандемія COVID-19 [3]. Сьогодні компанії змушені переходити на технології, які вони не планували впроваджувати до певного часу, і переглядати свої стратегічні пріоритети. Тому у зв'язку з пандемією процес діджиталізації має наступні виклики для підприємств [4]:

- 1) низький рівень компетентності та кваліфікованих кадрів, що супроводжується необхідністю у перенавчанні персоналу;
- 2) відсутність чіткої стратегії подальшого розвитку підприємств;
- 3) недостатня фінансова можливість підприємств для впровадження діджиталізації в господарську діяльність;
- 4) існування багатьох ризиків: можлива втрата частини клієнтів, висока конкуренція та фінансові ризики.

Незважаючи на вищепераховані виклики, багато підприємств в Україні змогли протистояти їм. Такі національні ритейлери як «АТБ», «Сільпо», «Фора», Varus, Prostor, MasterZoo запустили свої онлайн-майданчики у відповідь на карантинні обмеження та підвищення вимог соціальної безпеки.

Так, лідер українського ринку продуктового ритейлу «АТБ» запустив свій інтернет-магазин за два місяці. «Що стосується розвитку e-commerce, то ми дотримувалися вичікувально-підготовчої позиції. Але все кардинально змінилося після введення карантину», - говорив в інтерв'ю Delo.ua генеральний директор підприємства Борис Марков. Ритейлер запустив послугу «click & collect», коли можна замовити товари онлайн і забрати замовлення в найближчому магазині, сплативши його на місці.

«Сільпо» також запустив «click & collect» та послугу «scan & go» (під назвою «Вільно-каса»), яка дозволяє відсканувати штрих-код товарів телефоном, скласти їх в кошик, а на касі самообслуговування показати QR-код і сплатити всі покупки.

У статті Forbes від вересня 2020 р. говориться, що така послуга тестується на 75 000 клієнтах, а через каси самообслуговування проходить 20–40 % всіх покупок. Послугу «scan & go» також тестує «АТБ» [5].

Пандемія коронавірусу вплинула на поширення таких діджитальних технологій:

- класичні месенджери;
- відеоконференції (Zoom, Microsoft Teams);
- сервіси таск-трекінгу;
- дистанційні сховища інформації.

Поряд із наявними викликами діджиталізація бізнес-процесів надає багато можливостей для підприємства [3]:

- 1) економію часу та підвищення продуктивності – за рахунок автоматизації виробництва та інших внутрішніх процесів компанії;
- 2) оптимізацію та покращення комунікацій – як внутрішніх, так і зовнішніх;
- 3) крос-продажі / upsell-продажі – вихід на новий рівень обслуговування клієнтів і заохочення їх до придбання більшої кількості товарів;
- 4) збільшення конкурентоспроможності за рахунок поліпшення клієнтського досвіду і загальної оптимізації робочого процесу.

Проаналізувавши виклики та можливості сучасності, можемо впевнено стверджувати, що діджиталізація – це неминучість, тому жоден сучасний бізнес не зможе існувати в довгостро-

ковій перспективі без розробки стратегії цифрової трансформації. Ми спостерігаємо стрімке прискорення тенденцій, що до сьогодні набирали популярність дуже повільно. Швидше за все, саме вони визначатимуть майбутнє бізнесу протягом наступних років.

#### *Джерела та література*

1. Вебінар засновника компанії YouControl. *Сергія Мільмана: веб-сайт*. URL: [https://m.facebook.com/story.php?story\\_fbid=835505530280083&id=2155301877943853&\\_rdr](https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=835505530280083&id=2155301877943853&_rdr)
2. Тотальна діджиталізація – як компанії працюють на карантині: веб-сайт. URL: <https://ua-news.liga.net/amp/all/news/totalna-didjitalizatsiya-yak-kompanii-pratsuyuyut-na-karantini>
3. Поняття діджиталізації бізнесу: сфери і необхідність: веб-сайт. URL: <https://evergreens.com.ua/ua/articles/business-digitalization.html>
4. Гусева О. Ю. Легомінова С. В. «Діджиталізація – як інструмент удосконалення бізнес-процесів, їх оптимізація». *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 1 (23).
5. Інтерв'ю Delo.ua генерального директора «АТБ» Бориса Маркова: веб-сайт. URL: <https://retailers.ua/uk/news/management/10854--vse-kardinalno-izmenilos-posle-karantina-generalnyiy-direktor-atb-boris-markov-o-razvittii-e-commerce-v-intervyu-deloua>

**Тринька І.** – студентка

Науковий керівник: к. е. н., доц.

Л. Ярема

ВП НУБіП України «Бережанський  
агротехнічний інститут»

м. Бережани, Україна

### **Регулювання розвитку територіальних громади**

Територіальна громада як соціальна спільнота створює та підтримує суспільне життя в межах визначеної території, керуючись при цьому економічними, політичними, соціокультурними, екологічними інтересами; як суб'єкт місцевого самоврядування здатна управляти в умовах взаємодії з зовнішнім середовищем та нести відповідальність за збереження цілісних орієнтирів; як базова ланка адміністративно-територіального устрою, що характеризується системністю, володіє певним ресурсним потенціалом, що забезпечує їй конкурентні переваги та створює можливості для розвитку території.

Необхідність дослідження територіальних громад з позицій підвищення можливостей їх розвитку та реалізації ресурсного потенціалу пов'язана з проведенням в Україні, як і в багатьох країнах Європи, реформи децентралізації та підвищенням ролі та відповідальності органів місцевого самоврядування за соціально-економічний розвиток їх територій.

Об'єднані територіальні громади в Україні мають тепер усі повноваження щоб функціонувати як адміністративно-територіальні одиниці та як суб'єкти регулювання соціально-економічного розвитку територій. Економічні та соціальні інтереси територіальних громад реалізуються через регулювання господарчих процесів у межах власних повноважень. Територіальні громади слід досліджувати не лише як суб'єкти регулювання розвитку власних територій, але і як об'єкти регулювання в системі управління владних структур вищого рівня (регіонального, державного).

Територіальна громада як суб'єкт регулювання соціально-економічного розвитку території наділена функціями, які загалом збігаються з обсягом функцій системи місцевого самоврядування: